

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่ใช้เป็นอุปลักษณะเรื่องเพศในบทละคร และเปรียบเทียบอุปลักษณะของวรรณกรรมต่างสมัย รวมทั้งศึกษามโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยที่มีต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศจากรูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลบทละครจากวรรณกรรมไทย 4 สมัย ได้แก่ คือ วรรณกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1-3 สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 4-6 และสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 จนกระทั่งปัจจุบัน จากนั้นนำข้อมูลวรรณกรรมที่ได้ทั้ง 232 เรื่อง มาวิเคราะห์และจัดประเภทอุปลักษณะที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศตามความหมายประจำคำของรูปภาษา รวมทั้งเปรียบเทียบประเภทอุปลักษณะที่ปรากฏในวรรณกรรมแต่ละสมัย และวิเคราะห์หามโนทัศน์ของคนในสังคมไทยที่มีต่อเรื่องเพศ

จากผลการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเพศที่ปรากฏในบทละครของวรรณกรรมไทย สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- 6.1 อุปลักษณะเรื่องเพศในบทละครของวรรณกรรมไทย
- 6.2 การเปรียบเทียบอุปลักษณะเรื่องเพศในบทละครของวรรณกรรมต่างสมัย
- 6.3 มโนทัศน์เรื่องเพศ
- 6.4 การอภิปรายผล
- 6.5 ข้อเสนอแนะ

6.1 อุปลักษณะเรื่องเพศในบทละครของวรรณกรรมไทย

จากการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเพศในบทละครของวรรณกรรมไทย ผู้วิจัยจำแนกประเภทอุปลักษณะออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 7 ประเภท ได้แก่

6.1.1 อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต มีอุปลักษณะย่อย ได้แก่

6.1.1.1 อุปลักษณะมนุษย์

6.1.1.2 อุปลักษณะสัตว์

6.1.1.3 อุปลักษณะพืช

6.1.2 อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต มีอุปลักษณะย่อย ได้แก่

6.1.2.1 อุปลักษณะสิ่งประติษฐ์

6.1.2.2 อุปลักษณะอาหาร

6.1.3 อุปลักษณะธรรมชาติ6.1.4 อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ6.1.5 อุปลักษณะการเดินทาง6.1.6 อุปลักษณะการแสดง6.1.7 อุปลักษณะการเล่น

อุปลักษณะเรื่องเพศทั้ง 7 ประเภทนี้ นำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศต่างกัน ประเภทอุปลักษณะที่สามารถนำมาใช้กล่าวถึงเรื่องเพศทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ อุปลักษณะธรรมชาติ โดยเป็นการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีอยู่บนโลก ได้แก่ รูปภาพมีความหมายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ผิดปกติ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อบรรยายถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ทั้งชายและหญิง สถาปนิศาสตร์และวัตถุธรรมชาติ เปรียบได้กับอวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ทั้งชายและหญิง นอกจากนี้พบว่าการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ รวมทั้งรูปภาพที่แสดงอาการของสถาปนิศาสตร์และวัตถุธรรมชาติ มาใช้เพื่อเปรียบเทียบถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ และนำปรากฏการณ์ธรรมชาติ สถาปนิศาสตร์ และดาราศาสตร์ มาเปรียบได้กับอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์

จากการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเพศ พบการนำอุปลักษณะประเภทต่างๆ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกล่าวถึงเรื่องเพศซึ่งถือเป็นเรื่องที่ต้องห้ามรุนแรงที่สุดในสังคมไทย (แก้วใจ, 2532, น. 73) เนื่องจากเป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่เกิดจากสัญชาตญาณทางเพศหรืออารมณ์ใคร่ ซึ่งแสดงให้เห็นกิริยาท่าทางและการเคลื่อนไหวตั้งแต่เริ่มร่วมเพศจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของการมีเพศสัมพันธ์ เมื่อการมีเพศสัมพันธ์เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมและการกระทำทางเพศ จึงต้องมีการหลีกเลี่ยงโดยนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นมาใช้กล่าวถึงแทน

การนำรูปภาพมาเชิงเปรียบเทียบมาใช้เป็นอุปลักษณ์เพื่อกล่าวถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ พบว่าเป็นการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ที่สามารถแสดงกิริยาหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ เช่น รูปภาพที่หมายถึงตัวละครในวรรณกรรมเรื่องอื่น สัตว์ประเภทต่างๆ สิ่งประดิษฐ์ สิ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติ ตลอดจนยานพาหนะและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง ซึ่งการจะพิจารณาว่ารูปภาพที่พบเป็นการนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์หรืออวัยวะเพศของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ ต้องตัดสินจากบริบททางภาษาที่แวดล้อม เช่น พิจารณาจากรูปภาพที่แสดงกิริยาของสิ่งนั้น หรือสิ่งอื่นที่สิ่งนั้นแสดงพฤติกรรมร่วมด้วย ดังตัวอย่างรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับแมลง ในงานวิจัยนี้พิจารณาว่าเป็นการนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงอวัยวะเพศของผู้ชาย เนื่องจากกิริยาที่แมลงแสดงอาการคลุกเคล้าดอกไม้ทั้งตัวโดยไม่ใช้เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เปรียบได้กับอวัยวะเพศชายที่มีการกระทำทางเพศร่วมกับอวัยวะเพศหญิงโดยที่ให้ทุกส่วนของอวัยวะเพศเพื่อแสดงพฤติกรรม ในขณะที่รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับช้างซึ่งมีการแสดงกิริยาโดยใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย คือ งวงหรืองา จะพิจารณาว่าเป็นการนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ ซึ่งแสดงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ด้วยการใช้อวัยวะร่างกาย คือ อวัยวะเพศ

จากการศึกษาพบว่าการกล่าวถึงอวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ เป็นการนำสิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับอวัยวะร่างกายหรือมีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงแทน เช่น นำดอกบัวมาเปรียบเทียบกับอวัยวะส่วนหน้าอกของผู้หญิงซึ่งมีรูปร่างคล้ายกับดอกบัว หรือนำดอกไม้และส่วนประกอบของดอกไม้มาเปรียบเทียบกับอวัยวะเพศของผู้หญิง เช่น นำกลีบดอกไม้มาเปรียบเทียบกับอวัยวะเพศผู้หญิงซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลีบของดอกไม้ นอกจากนี้ ดอกไม้ซึ่งเป็นส่วนของพรรณไม้ที่มีหน้าที่ทำให้เกิดผลและเมล็ดเพื่อการสืบพันธุ์ จึงเปรียบได้กับอวัยวะเพศของผู้หญิงซึ่งเป็นอวัยวะที่ใช้ในการสืบพันธุ์ของผู้หญิงเช่นกัน

การศึกษารูปภาพที่นำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งไม่สามารถกล่าวอย่างตรงไปตรงมา ผลการศึกษาพบว่าการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับกิริยาอาการของสิ่งอื่น ได้แก่ รูปภาพที่เป็นอุปลักษณ์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับกิริยาของสัตว์ อาการของดอกไม้ พฤติกรรมของสิ่งเหนือธรรมชาติ และประเภทของการแสดง เช่น การพ่นน้ำของสัตว์ รวมทั้งรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับแสดงกิริยาในการกระทำเรื่องต่างๆ ได้แก่ การเดินทางและการแสดง เช่น การพายเรือ และท่าทางในการรำฟ้อน มาใช้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

การกล่าวถึงอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ เป็นการนำอุปลักษณะธรรมชาติที่ปั่นป่วน โกลาหล ซึ่งรูปภาพที่แสดงถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ผิดปกติเหล่านี้ สามารถนำมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน ความปั่นป่วนโกลาหล ตลอดจนความรุนแรงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างผิดปกติเปรียบได้กับอารมณ์ความรู้สึกที่ปั่นป่วนและรุนแรงซึ่งเกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ รวมทั้งนำรสชาติและลักษณะของอาหาร ที่ทำให้ผู้รับประทานเกิดความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่ง มาบรรยายถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์

6.2 การเปรียบเทียบอุปลักษณะเรื่องเพศในบทอัครยของวรรณกรรมต่างสมัย

การพิจารณาเปรียบเทียบอุปลักษณะเรื่องเพศในบทอัครยจากข้อมูลวรรณกรรมทั้ง 4 สมัย ได้แก่ สมัยที่ 1 วรรณกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี สมัยที่ 2 สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1-3 สมัยที่ 3 สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 4-6 และสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 จนกระทั่งปัจจุบัน สรุปได้ว่า มีการใช้รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะเหมือนและแตกต่างกันไปตามสมัยของวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมสมัยที่ 1

จากการศึกษาข้อมูลบทอัครยในวรรณกรรมสมัยที่ 1 พบอุปลักษณะ 3 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณะสัตว์ 2) อุปลักษณะพืช และ 3) อุปลักษณะธรรมชาติ

2. วรรณกรรมสมัยที่ 2

จากการศึกษาข้อมูลบทอัครยในวรรณกรรมสมัยที่ 1 พบอุปลักษณะ 9 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณะมนุษย์ 2) อุปลักษณะสัตว์ 3) อุปลักษณะพืช 4) อุปลักษณะสิ่งประติษฐ์ 5) อุปลักษณะอาหาร 6) อุปลักษณะธรรมชาติ 7) อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ 8) อุปลักษณะการเดินทาง และ 9) อุปลักษณะการแสดง

3. วรรณกรรมสมัยที่ 3

จากการศึกษาข้อมูลบทอัครยในวรรณกรรมสมัยที่ 3 พบอุปลักษณะ 3 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณะสัตว์ 2) อุปลักษณะพืช และ 3) อุปลักษณะธรรมชาติ

4. วรรณกรรมสมัยที่ 4

จากการศึกษาข้อมูลบทอรรถาธิบายในวรรณกรรมสมัยที่ 4 พบอุปลักษณะ 5 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณะพืช 2) อุปลักษณะธรรมชาติ 3) อุปลักษณะการเดินทาง 4) อุปลักษณะการแสดง และ 5) อุปลักษณะการเล่น

อุปลักษณะที่พบในบทอรรถาธิบายของวรรณกรรมทั้ง 4 สมัย คือ อุปลักษณะพืช และอุปลักษณะธรรมชาติ ส่วนประเภทอุปลักษณะที่พบในวรรณกรรมเพียงหนึ่งสมัย คือ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสิ่งประดิษฐ์ อุปลักษณะอาหาร และอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ พบในวรรณกรรมสมัยที่ 2 และอุปลักษณะการเล่น พบในวรรณกรรมสมัยที่ 4 นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ไม่มีการใช้อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้กล่าวถึงเรื่องเพศในสมัยที่ 3 และสมัยที่ 4

การนำรูปภาพในเชิงเปรียบเทียบที่เป็นอุปลักษณะมาใช้เพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศในวรรณกรรมสมัยที่ 1 และสมัยที่ 3 ผู้วิจัยพบว่าเป็นการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องและมีสำคัญกับชีวิตมนุษย์ ได้แก่ สัตว์ พืช และธรรมชาติ มาใช้เพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศเท่านั้น ในขณะที่วรรณกรรมในสมัยที่ 2 พบอุปลักษณะที่นำมากล่าวถึงเรื่องเพศมากที่สุด คือ 9 ประเภท รูปภาพที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบมีความหลากหลายมากขึ้น โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆ เช่น รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์ อาหาร การเดินทาง และการแสดง ส่วนวรรณกรรมในสมัยที่ 4 พบรูปภาพที่แตกต่างจากวรรณกรรมสมัยอื่นคือ มีการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับการเล่นเพื่อความสนุกสนานมาใช้ในการเปรียบเทียบถึงเรื่องเพศ

6.3 มโนทัศน์เรื่องเพศ

จากการศึกษารูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะในบทอรรถาธิบายของวรรณกรรมไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องเพศในประเด็นต่างๆ ของคนในสังคมไทย สามารถจำแนกมโนทัศน์เรื่องเพศ ได้ดังต่อไปนี้

1. เพศเป็นสิ่งมีชีวิต
2. เพศเป็นสิ่งไม่มีชีวิต
3. เพศเป็นธรรมชาติ
4. เพศเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ
5. เพศเป็นการเล่นทาง

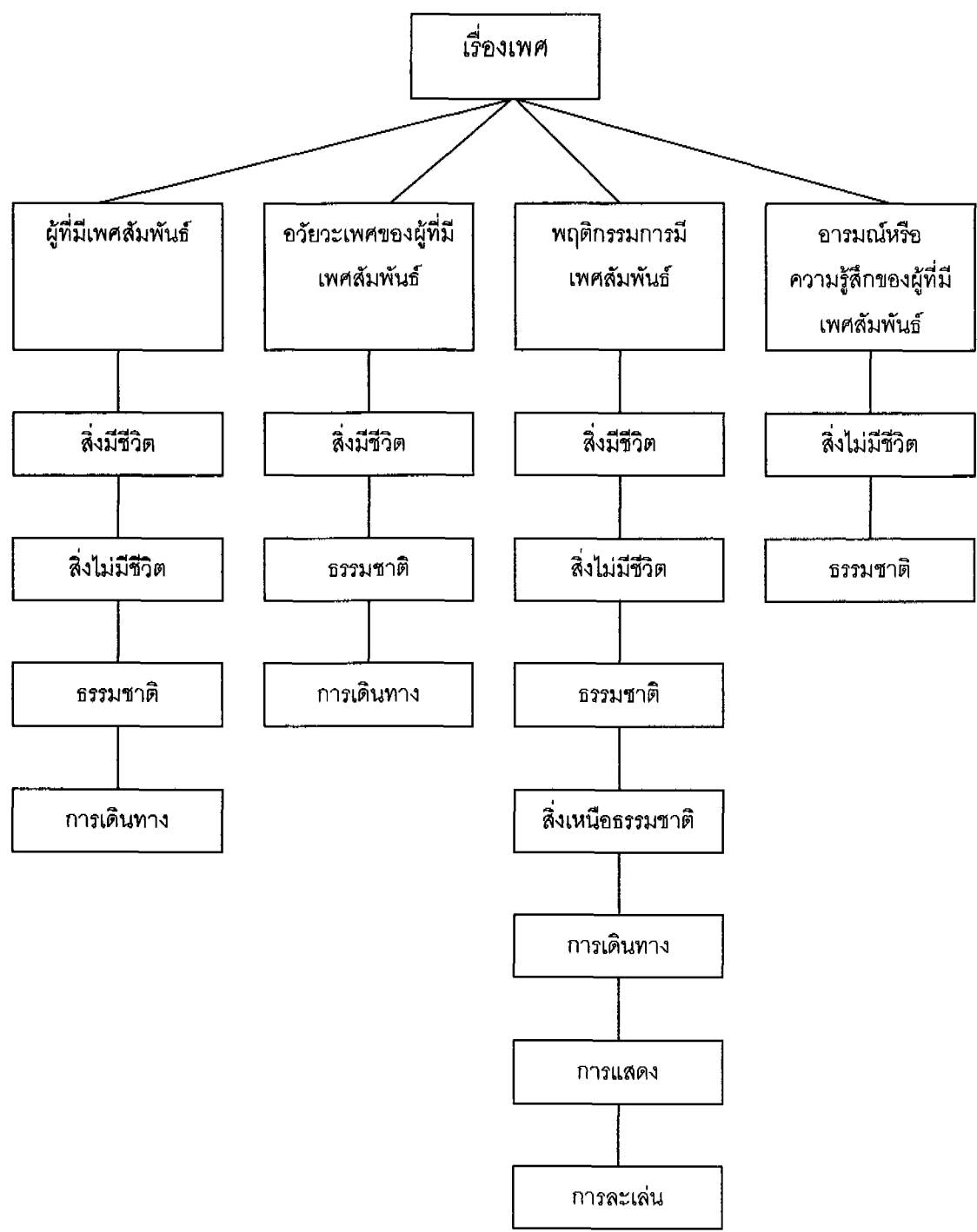
6. เพศเป็นการแสดง

7. เพศเป็นการละเล่น

มโนทัศน์ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศที่สะท้อนมาจากการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปลักษณเรื่องเพศที่ปรากฏในบทอัครรยของวรรณกรรมไทย สามารถแสดงระบบความคิดของคนไทยที่มีต่อประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ดังแผนภูมิที่ 6.1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6.1

แสดงมโนทัศน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบความหมายของเรื่องเพศ

จากการวิเคราะห์อุปลักษณ์เรื่องเพศ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดหรือมโนทัศน์ของคนในสังคมไทยที่มีต่อเรื่องเพศได้ว่า เพศเป็นมนุษย์ เพศเป็นสัตว์ เพศเป็นพืช

เพศเป็นสิ่งประดิษฐ์ เพศเป็นอาหาร เพศเป็นธรรมชาติ เพศเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ เพศเป็นการเดินทาง เพศเป็นการแสดง และเพศเป็นการละเล่น

นอกจากนี้อุปลักษณะเรื่องเพศยังสามารถแสดงให้เห็นหรือมโนทัศน์ของคนในสังคมไทยที่มีต่อเรื่องเพศในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1) มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นตัวละครในวรรณกรรม ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นสัตว์ ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งประดิษฐ์ ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติ ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นยานพาหนะ

2) มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ อวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นตัวละครในวรรณกรรม อวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นสัตว์ อวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นดอกไม้ อวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นส่วนประกอบของดอกไม้ อวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นยานพาหนะ อวัยวะร่างกายของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็น

3) มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นกิริยาของสัตว์ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นอาการของดอกไม้ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นอาการของสิ่งประดิษฐ์ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นอาการของวัตถุธรรมชาติ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของสิ่งเหนือธรรมชาติ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นการเดินทาง พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นประเภทของการแสดง พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นอาการของอุปกรณ์ในการแสดง พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นการละเล่น

4) มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์เป็นรสชาติและลักษณะของอาหาร อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์เป็นภูมิประเทศ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์เป็นวัตถุธรรมชาติ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์เป็นดาราศาสตร์

6.4 อภิปรายผล

จากการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเพศในบทสัจจรรยของวรรณกรรมไทย ผู้วิจัยพบว่า อุปลักษณะที่นำมากล่าวถึงเรื่องเพศ มักเป็นอุปลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์หรือมีความสำคัญต่อมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากการนำอุปลักษณะที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันเรื่องต่างๆ มากกล่าวถึงเรื่องเพศ ได้แก่ สัตว์ ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่งที่มีความรู้สึกและสามารถแสดงกิริยาอาการหรือเคลื่อนไหวได้ด้วยตัวเองและเป็นอาหารของมนุษย์ รวมทั้งพืช ซึ่งในที่นี้คือดอกไม้ซึ่งเป็นส่วนสืบพันธุ์เพื่อสร้างผลไม้อันเป็นอาหารของมนุษย์ และธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่แวดล้อมมนุษย์และมีสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฝนตก หรือสภาพภูมิประเทศ เช่น แหล่งน้ำต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งอาหาร แหล่งสร้างน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และเป็นเส้นทางที่ใช้ในการเดินทาง ต่างก็มีความสำคัญต่อมนุษย์ในฐานะที่เป็นปัจจัยที่มนุษย์ใช้ดำรงชีวิตและเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตมนุษย์ทั้งสิ้น

การกล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่นำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบหมายถึงเพศชายหรืออวัยวะเพศชายมักเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหว เคลื่อนไหว และรูปภาษาที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งแสดงการกระทำต่อสิ่งอื่นๆ เปรียบได้กับการกระทำในการมีเพศสัมพันธ์ของผู้ชาย เช่น เปรียบอวัยวะเพศชายว่าเป็นแมลง และเปรียบเทียบที่แมลงคลุกเคล้าหรือชอกชอนดอกไม้ว่าเป็นกิริยาในการมีเพศสัมพันธ์ของผู้ชาย การใช้ภาษาเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าในการมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่ผู้ชายเป็นฝ่ายกระทำและควบคุมการเคลื่อนไหวในการกระทำทางเพศ ในขณะที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายรับการกระทำจากผู้ชาย แม้จากการศึกษาข้อมูลแม้จะพบตัวอย่างที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายเริ่มและดำเนินการมีเพศสัมพันธ์ ดังจะเห็นได้จากการเปรียบผู้หญิงกับนกเอี้ยงที่แสดงกิริยาตะกายอยู่บนตัวควาย แต่พบเพียงหนึ่งตัวอย่างเท่านั้นที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายรุกเร้าผู้ชาย

จากการศึกษาอุปลักษณะอาหาร ซึ่งเป็นการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันรสชาติและลักษณะของอาหาร มากกล่าวถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ แสดงให้เห็นความคิดของคนในสังคมไทยว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์เช่นเดียวกับอาหารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการหล่อเลี้ยงชีวิต นอกจากนี้รสชาติและลักษณะของอาหารที่ทำให้ผู้รับประทานเกิดความรู้สึกอร่อยหรือไม่นั้น จึงเปรียบได้กับความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบการกล่าวถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับ

การมีเพศสัมพันธ์ด้วยการใช้รูปภาพในเชิงเปรียบเทียบเป็นอุปลักษณอาหารเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าคนไทยไม่นิยมกล่าวถึงความรู้สึกที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์

อุปลักษณประเภทต่างๆ ที่นำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศที่ปรากฏในบทอศรรยของวรรณกรรมไทย แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อเรื่องเพศในประเด็นต่างๆ ได้ กล่าวคือ การนำสัตว์ชนิดต่างๆ ที่มีความแข็งแรง มีอำนาจ และทรงพลัง เช่น ช้าง มังกร พญานาค และปลาอานนท์ ซึ่งก่อให้เกิดความปั่นป่วนโกลาหลต่อสิ่งต่างๆ มาใช้กล่าวถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เพศชายและอวัยวะเพศของผู้ชาย และนำดอกไม้มี่มีความบอบบางมาใช้เพื่อเปรียบถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เพศหญิง และอวัยวะเพศหญิง ลักษณะการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบนี้ สะท้อนความคิดของคนในสังคมไทยที่มีต่อเพศชายว่าเป็นเพศที่มีอำนาจ และแข็งแกร่ง ในขณะที่ผู้หญิงเป็นเพศที่บอบบาง ดังที่ นววรรณ พันธุเมธา (Bandhumedha, 1985, p. 95) ได้กล่าวถึงทัศนคติที่แตกต่างของคนไทยที่มีต่อเพศหญิงและเพศชายว่าแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้งในเรื่องการแสดงออก ความรู้สึกนึกคิด และบทบาททางเพศ ผู้ชายจะถูกมองว่าเป็นเพศที่แข็งแรง กล้าแสดงออก และมีความเหนือกว่า ขณะที่ผู้หญิงจะเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่กล้าแสดงออก และอ่อนโยนกว่า อาจกล่าวได้ว่าชายและหญิงมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ กิริยาท่าทางหรือแม้แต่การใช้ภาษาจึงแตกต่างกันไปด้วย การใช้ภาษาเพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศชายและเพศหญิงต่างกันนี้ สอดคล้องกับการศึกษาคำเลียงของ แก้วใจ จันทร์เจริญ (2532, น. 69) ที่กล่าวถึงการใช้คำเลียงแทนที่คำต้องห้ามเรียกอวัยวะเพศชายว่าสะท้อนถึงค่านิยมที่สังคมให้การยกย่องเพศชายว่าเป็นเพศที่มีอำนาจ มีความเหนือกว่า และมีความสำคัญกว่าเพศหญิง ดังจะเห็นได้จากคำว่า “เจ้าโลก” ซึ่งใช้เรียกอวัยวะเพศชาย มีความหมายแฝงถึงความเหนือกว่า ความยิ่งใหญ่ ในขณะที่รูปภาพซึ่งนำมาใช้เลียงแทนที่คำต้องห้ามที่ใช้เรียกอวัยวะเพศหญิง เช่น “สามเหลี่ยมทองคำ” “เนินวาสนา” และ “ที่ดินผืนน้อย” สะท้อนค่านิยมที่สังคมไทยมีต่อผู้หญิงได้ว่า ผู้หญิงเปรียบเหมือนวัตถุสิ่งของที่ที่สามารถนำไปซื้อขายได้

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ายุคสมัยที่เปลี่ยนไปมีผลต่อความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศของคนในสังคมไทยในการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบเพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศ กล่าวคือ ยังคงพบอุปลักษณพืชและอุปลักษณธรรมชาติในวรรณกรรมทั้ง 4 สมัย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าคนไทยตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันมีมุมมองเกี่ยวกับเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องธรรมชาติและเป็นเรื่องใกล้ตัวซึ่งเกิดได้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดการสืบเผ่าพันธุ์ต่อไป และอาจกล่าวได้ว่าเหตุที่นิยมนำอุปลักษณธรรมชาติมาใช้กล่าวถึงเรื่องเพศเป็นเพราะบทอศรรยปรากฏครั้งแรกในวรรณกรรม เรื่องลิลิต

พระลอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำธรรมชาติมาใช้ในการเปรียบเทียบ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2538, น. 65) ดังนั้น วรรณกรรมเรื่องต่อๆ มาจึงเป็นการแต่งบทละครด้วยชนบเดียวกัน คือ นำธรรมชาติหรือสิ่งใกล้ตัวมาใช้ในการเปรียบเทียบถึงเรื่องเพศ ดังที่ สุชาติ พงษ์พานิช (2517, น. 72) ได้กล่าวว่า ลิลิตพระลอมีอิทธิพลต่อการประพันธ์ของกวีในสมัยต่อมา เพราะเมื่อพิจารณาจากความเปรียบที่ใช่แล้ว เห็นได้ว่ากวีในสมัยหลังได้นำมาเป็นแบบอย่าง กล่าวคือ ใช้ดอกไม้ สระ เป็นสัญลักษณ์อวัยวะเพศหญิง รวมทั้งใช้แมลงงู และปลา เป็นสัญลักษณ์อวัยวะเพศชาย

นอกจากนั้น ผู้วิจัยพบอุปลักษณมนุษย์และอุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติในวรรณกรรมเพียงหนึ่งสมัย ด้วยเหตุที่อุปลักษณมนุษย์หมายถึงการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมนุษย์ คือ การนำตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องอื่นมาใช้มาไว้ในเชิงเปรียบเพื่อหมายถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ แม้จะเป็นการหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงผู้ที่มีเพศสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมา โดยให้ตัวละครจากวรรณกรรมเรื่องอื่นเป็นผู้กระทำหรือแสดงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แทน แต่ยังคงเป็นการถ้อยความหมายระหว่างหน่วยในแวดวงความหมายมนุษย์ คือ ตัวละครในวรรณกรรม ไปยังหน่วยในแวดวงความหมายเพศ คือ ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ ซึ่งทั้งมนุษย์และผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ต่างหมายถึงมนุษย์เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในการนำตัวละครจากวรรณกรรมมาใช้เปรียบกับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ แม้จะเป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบหรืออุปลักษณ โดยเป็นการกล่าวถึงตัวละครในวรรณกรรมเรื่องอื่น แต่ก็มีคามใกล้เคียงกัน เนื่องจากยังคงเป็นกล่าวถึงมนุษย์ที่กำลังมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ เทวดา แม่มด และวิญญาณ ถือว่าเป็นการเปรียบเทียบถึงเรื่องเพศในลักษณะเดียวกับอุปลักษณมนุษย์ คือ เป็นการนำพฤติกรรมของสิ่งเหนือธรรมชาติซึ่งมีลักษณะรูปร่างและสามารถแสดงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกับมนุษย์มาใช้เพื่อกล่าวถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

ผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมสมัยที่ 1 เป็นการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องและมีสำคัญกับชีวิตมนุษย์ ได้แก่ สัตว์ พืช และธรรมชาติ มาใช้เพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศเท่านั้น โดยไม่มีการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆ เช่น การเดินทาง การแสดง และการละเล่น แสดงให้เห็นว่าคนในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีมีมุมมองเกี่ยวกับเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตและสืบเผ่าพันธุ์ โดยไม่มองว่าเป็นพฤติกรรมที่กระทำเพื่อความรื่นเริงสนุกสนาน นอกจากนี้ อุปลักษณสัตว์ที่นำมากล่าวถึงเรื่องเพศนั้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่มนุษย์พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น ปลา แมลง ช้าง หรือม้า รวมทั้งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นปกติวิสัย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2538, น. 66) ที่

กล่าวถึงความเปรียบในบทอัศจรรย์ของวรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีว่า เป็นการเปรียบเทียบกับธรรมชาติที่แวดล้อมชีวิตมนุษย์ โดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับความอัศจรรย์ เช่น แผ่นดินไหว หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่เกิดเป็นประจำ

จากการศึกษาข้อมูลวรรณกรรมในสมัยที่ 2 พบอุปลักษณะประเภทต่างๆ ที่นำมากล่าวถึงเรื่องเทศมากที่สุด คือ 9 ประเภท อาจเนื่องมาจากเป็นช่วงที่วรรณกรรมเจริญรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในวรรณกรรม กล่าวคือ ทรงเป็นกวีและทรงอุปถัมภ์บำรุงกวีอื่นๆ (สุชาติ พงษ์พานิช, 2517, น. 98) บทอัศจรรย์จึงมีความหลากหลายในการแต่ง ซึ่งพบการนำเรื่องต่างๆ นอกเหนือไปจากธรรมชาติและสิ่งที่แวดล้อมชีวิตมนุษย์มาใช้ในการเปรียบเทียบกับเรื่องเทศ ได้แก่ รูปภาพชาติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งประดิษฐ์ อาหาร การเดินทาง และการแสดง

ผลการศึกษาพบว่าในสมัยที่ 4 ไม่มีการนำอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติมาใช้เพื่อกล่าวถึงเรื่องเทศ แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไทยให้ความสนใจสิ่งเหนือธรรมชาติที่ไม่มีตัวตนอยู่จริงซึ่งเป็นเพียงแค่ความเชื่อของมนุษย์ต่างไปจากเดิม กล่าวคือ มนุษย์มีความเชื่อหรือให้ความสำคัญกับสิ่งเร้นลับและไม่มีตัวตน ได้แก่ เทวดาหรือภูติผีปีศาจน้อยลง จึงแสดงให้เห็นว่าสิ่งลึกลับหรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติมีความข้องเกี่ยวและความสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์น้อยลงไป นอกจากนี้ การใช้อุปลักษณะการเล่นซึ่งพบในวรรณกรรมสมัยที่ 4 เท่านั้น แสดงถึงความคิดที่คนไทยมีต่อเรื่องเทศนั้นได้เปลี่ยนไป โดยมองว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเพียงแค่งิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนาน ไม่ใช่เป็นการแสดงออกซึ่งความรักหรือเพื่อเหตุผลทางด้านการสืบพันธุ์

6.5 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเทศที่ปรากฏในบทอัศจรรย์ของวรรณกรรมไทย ผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นอื่นที่น่าสนใจและศึกษาสืบเนื่องในหัวข้อต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเทศจากมูลวรรณกรรมซึ่งแม้จะเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถบันทึกการใช้ภาษาของคนในสังคมไทยได้ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมสมัยที่ 4 มีการกล่าวถึงเรื่องเทศในวรรณกรรมด้วยการใช้ภาษาบรรยายแบบตรงไปตรงมา จึงควรมีการศึกษาอุปลักษณะเรื่องเทศจากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น การสนทนาเกี่ยวกับเรื่องเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการกล่าวถึงเรื่องเพศโดยการใช้รูปภาพที่เป็นอุปลักษณ์เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาลักษณะภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงเรื่องเพศในแง่มุมอื่น เช่น การใช้คำเลียง เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงเรื่องเพศอย่างตรงตัว เพื่อให้เข้าการใช้ภาษาเพื่อกล่าวถึงเรื่องเพศในลักษณะอื่นๆ มากยิ่งขึ้น

3. การวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีการใช้รูปภาพในเชิงเปรียบเพื่อกกล่าวถึงเรื่องอื่นๆ เช่น ความรักและชีวิต จึงควรมีการศึกษาลักษณะด้านอื่นๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย เช่น อุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับความรักหรืออุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตที่ปรากฏในวรรณกรรมไทย เป็นต้น